

ACC. N:R M. 12241:1.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Konstskedar och andra föremål av horn.

Berättelsen minns inte om man
servant träskedar som matskedar, men
väl hornskedar. De äldsta hornskederna
var gjorda av "värborn". (får) De var
små och mycket urholkade, så de var
besvärliga att äta med. (att lösa) Man
de hade korta skaft. Sedan började man
laga verk av korn och stutakorn. Många
av dessa skedar var verkligen fina, blanka
och ljusa. Man tyckte om hornskederna där-
för att man brände sig inte så lätt av
dem när man åt varm suppor o. d. Men
man måsteakta sig nog för att diska
dem i för kallt vatten. De blev då skrov-
liga och gula. Vår familj medlem hade
sin egen sked, och den var märkt i
skaftet med de initial. "Värsked, Knallarna

Luft.
86.
1

ACC. N:R M. 12241: 2

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

—
2

Såldt även hornskeedar och de kallades
för "stora mannan". Man kunde också köpa
hornarbeten för marknader och lördagar.
Försäljarna hade ofta ett helt bord med
dylika arbeten. Man fick själv välja
ut vad man ville, och priset på varan
rättade sig efter kvaliteten. På slutet av
1800-talet fick man fina hornskeedar för
1:50 deus. Det var ingen idé att köpa
billiga skedar, de blev så fort skrotliga
och fula. De gräddskumning fanns sär-
skilda skedar för stor nästan som en tefat.
Man hade också särskilda karamelskeedar
(serveringsskeedar) som var lite större än
matskederna. Och så fanns det bamskeedar
som var något mindre. Särskilda skedar
fanns också till ägg och till senaps samt
även kaffeskeedar. Man fick varare de skedar

ACC. N:R **M. 12241:3.**

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

3

soes användes i vardagslag i en flätad
korg. De andra skedarna soes användes
vid kalas /ej beentade i desserter och
användning med en band, och de förvara-
des i "kisteläddikan". Om man höjde till
de välbärgade hade man 4 & 5 desserter kom-
skedar i läddikan, för man hade ju oftå
gille. För arbetsfolket fanns särskilda
skedar. Man diskade skedarna i ljumt vatten,
och tog ibland soda i diskvattnet.

Pölskor, sandkor och keutkor fanns
också all påse. Blev smudsa, oftå med
silverberlag, ibland t. o. m. med guldbe-
lag. Rammar av horn var avtyckta. De
var starka. I många hem släddade man
själva hornskedar till vardagsbruk. Man
vårade hornen i varmt vatten, och sedan
gick det lätt att bearbeta det med

en för ändamålet avsedd kniv som var
höjd. Resterna av hornet användes som
gödningssmedel.

Överking sekelskiptet försvann bruket
med hornskedar, och aluminiumskedarna
kom i marknaden. Man tyckte ju att
de var så blanka och fina och lika sil-
ver. Man märkte dock snart att denna
glans fort förgick, och man tyckte inte
hellre att att materialet blev så het i sin.

Uppstickarens mormor har berättat
att det i slutet av 1800-talet kom många
vandrande judar som bytte sig till fina
kalsläsar och andra silversmycken mot just
aluminiumskedar.